

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Novissima Polyantha, In Libros XX. Dispertita

Dominicus

Francofurti, 1613

Prudentia

[urn:nbn:de:hbz:466:1-97211](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-97211)

facimus, & omnes simili, vt nosmetipsos, affectione tractamus. Cassi. Super. 1. 6. 33.

7 SIMILITVDINES.

Chrysostomi. Vt lux, ita Christianus claritate vite nihil obscuritatis in se habens, non sibi tantum utilis est, sed & aliis. Sal nisi salum reddat, non est sal, sed aliud esse deprehenditur. Sic & fermentum in alios confert utilitatem. Sic nos decet esse in proximos. Hom. 51. in Ioan.

Si mercator, vt rem familiarem amplificet, terroris plena maria nauigat: si opifex, vt rebus suis quicquam adiciant, duros tolerat labores: & nos pariter salutis nostre, salutem proximorum adiciamus, praeteritum quum qui sua contentus, negligat aliena, nec suam quidem consequi potest. In praelio enim expedit acie, qui sibi solui consulit miles, nec aliud respicit, quam quomodo possit fugiendo animam suam seruare, is ceteros quoque milites ad perniciem trahit: quemadmodum e contra generosus miles, cum alios tutari cogatur, se quoque ipsum defendit. Hom. 60. in Mat.

Si in rebus secularibus nemo sibi uiuit solus, sicut opifex, miles, agricola, mercator, ad communem usum proximi etiam omnes conferunt: multo magis in spiritualibus id faciendum, hoc etiam maxime vita est, aliis prodesse. Nam qui sibi uiuit, ceteros negligens, & vita eius superuacua est, & ipse superfluus nec homo generis nostri. Ideo ratione atque oratione nos Deus decoratur, mentem & ingenium concessit, manus, pedes, vires corporis dedit, vt his omnibus & nos, & proximos intemer. Homil. 79. in Matth.

In corporibus multos saepe videmus incurabili morbo laborantes, imponemus medicamenta. Quid podagra peius? Quid chirographi incidemus membra? minime: sed aliquod remedium disquiremus, ex quo morbum soluere possumus. Hoc idem in fratribus faciamus, & si grauissime exerceant, curamus medicinam, & inferamus inuicem onera: sic implebimus legem Christi, & promissa bona consequemur. Hom. 67. in Ioan.

Sicut is, qui absque compassione vulnera suorum fratrum spectat, nullum inueniet, qui se dignetur venia, si quando & ipse peccauerit: ita qui cum misericordia lapsum proximi iustificat, si quando & ipse supplantabitur, multos videbit manus porrecturos. Sermon de habenda cura proximi.

Plerumque nobis dormientibus & negligentibus imponit, & idcirco preoccupatus ille magis dignus est, vt condonetur ei, quonia in tentatore captus est. Non enim erat ei manifesta pugna, neque condidit dies belli, sed per ignorantiam deceptus & superatus est. Sic nauis quoque facit, cum per magnum & spaciosum mare nauigant, licet nauis secundo vento feratur, licet omni fruatur securitate: cum tamen viderint, alios vel a longe naufragium facere, non ad propriam spectantes utilitatem, illorum contemnunt calamitatem: sed sicut nauem, & eiciunt anchoram detrahunt vela, eiciunt funes, proiciunt tabulas, vt ille, qui a fluctibus mergitur, forte aliquo illorum arrepto emergat. Sermon de habenda cura proximi.

Vide Char. ras. d. lectio.

Prudentia.

DEFINITIO ET ETYMOLOG.

Prudentia Graece φρονεσις, ius φρονεσις, i. prudentia dicitur. Haebraei voces varias viuant, quae sagacitatem, prudentiam, multarum rerum peritiam & praedictionem seu coniecturam certam significant. Est autem prudentia, recta ratio agibilium. Arist. 6. Eth.

Prudentia est mentis virtus, qua de bonis ac malis, quae ad salutem pertinent, bene possumus consulere. Sec. Arist. 1. 2. Rhet.

Prudentia est virtus dirigens ad rationis normam vniuersa cogitat quaeque agit, ac nihil praeter rectum vel laudabile facit. Prudentia sunt, Ratio, Intellectus, Circumspexio, Prudentia, Cautas, & Cautio. ex Macrobio.

Prudentia est rerum bonarum ac malum scientia. secundum Cic. lib. 2. Rhet. Partes eius sunt, Memoria, Intellectus, Prudentia. Quid autem sit vnaqueque, haui duo loco videtur potest.

Prudentia est appendarum & vitandarum rerum scientia. secundum Aug. 1. 3. de lib. arbitri.

Prudentia vera & perfecta est qua consilium iudicamus & accipimus quae ad bonorum finem totius vite humane pertinet. totis bonis conuenit. ex B. Thom. secund. qm. 47. art. 1. 3.

Prudentia carnis est, qua quis inordinate allicitur, vel abstinere adhibet carnis delectationem consequendum. Et est peccatum mortale, si in delectationibus carnis finis totius vite continuatur. vniuersa est veniale. Si autem propter honestam causam fiat, puta, cum comedet conest, oniprpter corporis sustentationem, nullum est peccatum, nec congruenter diceretur prudentia carnis.

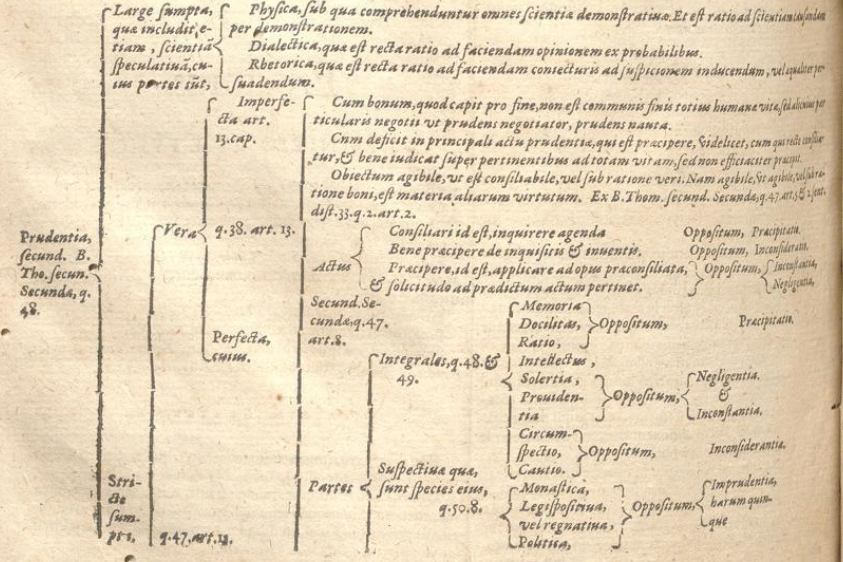
Prudentia nomen sumit a prudentia, sicut a principitate parte. Quia omnia requisita ad prudentiam necessaria sunt, ut aliud ordinetur in finem. ex B. Thom. secund. qm. 49. art. 1.

Prudens & sciens ita differunt, quod prudens est, qui intelligentia sua aliquid cognoscit: sciens, qui alienum iudicium non recipit, hoc est, prudens per se, sciens per alios. Terent. in Eunuch. Et prudens & sciens, quous vidensque perco. ex Donato super Terent. prudens dicitur, cuius prudens, vt est, ipse videns.

Prudentia virtus est de rationali parte manans, ad ea, quae utilitatem tendunt, constituenda idonea. Vel: Est rerum bonarum ac malarum scientia. Cic. lib. 2. Rhetor. Eius proprium est, vt conuentione atque consilio agerentur, inde consilia naturae imitantur. Item manus eius est in consilio res adhibere, bona malisque discernere, & omnia, quae in humana vita deligenda suggerunt, praesentibus omnibus bonis honestis vi, opportunitate procedere, sermone & opera sagaciter vi, rerum omnium vniuersam habere experientiam & memoriam.

Prudentiae contraria, Stultitia & Dementia.

7 DIVISIO.

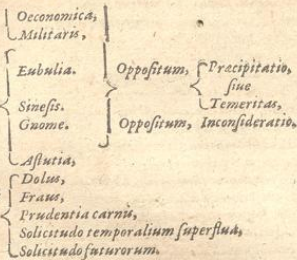

§ 49.

Potentiales ad-
iunctis.

quæst. 510.

Hec autem est
sextuplex.

Falsa, habens cum Vera prudentia similitudinem. Et est per aliquem malum finem dispositio congruentium illi finis. Hac dicitur prudentia lapsa, ad latrocinandum conueniens, et quæ ad inueniens. De qua Paulus ad Rom. 8. Prudentia carnis est

Partes prudentie quatuor sunt & numerantur.

Prudentia mens est, qua rebus industriis cautum captatur consistere dicitur, atque iudicatur, quid bonum, quid malum. Prudentia quoque incommodum sit: *versutia* nomen assumit quum seculi contulerit.

Prudentia qua reperit animus, quæ fuerunt, Cicero in Rhetorica de memoria & reminiscencia, est iterata resumptio alicuius rei sententiæ, vel intellectus. Vel secundum eundem, est pars prudentie, non est autem futurorum, nec presentium, sed presentium tantum, sensus præsentium, spes futurorum.

Prudentia est: per quam ea percipiuntur, quæ sunt, à qua præsentia est: per quam ea percipiuntur, per quam mentes, quid cuique sententiæ consonat, callent: cuius contrarium ignorantia vel stultitia.

Prudentia est: per quam futurum aliquid spectatur, antequam fiat. Excursus prudentie partibus industrice omnes actiones tractat, prohibetis & officii nomen assequuntur, & prudentie tempora deputantur: ut prudentia meminerit præsentia consideret, Futura coniectet. Sed veritas partibus præsentibus solent, & non iniuria: cunctis si quidem virtutibus moribusque præcedat prudentia, ut sine ipsa nomen vllum obtinere non potest.

§ LOCI BIBLICI.

Prudentia à Deo est. 1. Par. 22. 12. Luc. 1. 17. Roman. 8. 6. piis obedientiam, Matt. 10. 16. 1. Petr. 4. 7. sed pastoribus maxime. 1. Tim. 3. 15. Tit. 2. 2. 5. 2. 5. in loquendo necessaria, 1. Petr. 1. 3. &

Prudentia carnis & mundi damnatur, Prover. 3. 5. Esa. 28. 14. 1. Tim. 6. 5. Rom. 8. 6. 1. Petr. 1. 16. Prudentia carnis argumenta, 2. Petr. 2. 1. 1. Tim. 6. 5.

Prudentia David in omnibus. 1. Sam. 18. 14. Prudentes & simplices, 1. Cor. 14. 6. 15.

§ SENTENTIAS BIBLICAS.

Prudentia si susceperis sermones meos, & mandata mea abscondere, ut audivit sapientiam auris tua, inclina cor tuum ad concipiendam prudentiam. Si enim sapientiam inuocaueris, & inueneris, cor tuum prudentia, si quaerueris eam, quasi pecuniâ, tunc inueneris illam, tunc intelliges timorem Domini, & scientiam Dei inuenies: quia Dominus dat sapientiam, & crescit prudentia & scientia. Custodiet rectorum salutem, & aperit gradientes simpliciter, seruans semitas iustitiæ, & vias sanctorum custodit. Tunc intelliges iustitiam & iudicium, & æquitatem, & omnem semitam bonam. Si intrauerit sapientia cor tuum, & scientia anime tue placuerit, consilium custodierit, & inuenerit seruabit te, ut ueraris à via mala, & ab homine, qui peribit, loquatur. Pro. 2.

Prudentia homo, qui inuenit sapientiam, & qui affluit prudentia, non est ac quilino eius negotiatione auri, & argenti, primi, & pueri sui dicitur, Pretiosior est cunctis opibus: & omnia, quæ delectantur, huic non valent comparari. Pro. 3.

Prudentia, Soror mea es, & prudentiam uoca amicum tuam. Pro. 9.

Prudentia non est gubernator, populus corruet salus autem, ubi multa prudentia. 1. Cor. 14. 11.

Prudentia omnia agit consilio: qui autem factus est, aperit stultitiam. 1. Cor. 14. 11.

Melior est sapientia quam uires, & uir prudens, quam fortis, & fortis. 1. Cor. 13. 1.

Et uideris sensatum, cuius ad eum, & gradus ostiorum illius utrumque tuus. Eccl. 6.

Seruo sensatio liberi seruent. & uir prudens & disciplina non murmurabit correptus, & infans non honorabitur. 1. Cor. 14. 11.

Verba autem prudentum statera ponderabuntur, in ore fatuorum cor illorum, & in ore sapientum os eorum. 1. Cor. 13. 1.

Filii enim huius seculi prudentiores filii lucis, in generatione sua sunt. Luc. 10.

Prudentia carnis mors est.

§ SENTENTIÆ PATRUM.

Qui sine saluatore salutem uult habere, & sine uera sapientia se stimat se prudentem fieri posse, non sanus sed cæcus, non prudens, sed stultus, in ægritudine assidua laboret, & in cœcitate noxia demersus & stultus permanebit. Aug. libr. de ciuit. Dei 8. habet. 26. q. 3. can. Qui sine.

Frater charissimè, non solum silentium tenere debetis in eremo, sed prudentiam rapere festinate. Prudentia enim uobis necessaria est, quia docet, quid fugiendum, & quid tenendum sit. Prudentia docet te, ut non iuperbis, nec mireris de rebus transitoris, cum sint caduca, & ea quæ possides, tanquam aliena possidere adueras. Prudentia docet te, ut quæ non potes perpetuo tenere si uolueris, permittas abire. Prudentia docet te, ut in cunctis idem sis, ita in prosperis, quam in aduersis: sicut manus, quæ eadem est, & cum in balnam extenditur, & in pugnum restringitur. Ita te docet quomodo reprehensibilis sit nimia laudatio gloria & immoderata uirtuoperatio illa quidem adulatione, sed ista suspecta malignitate. Prudentia testimonium ueritati, non amicitia reddit, prudentia cum discretionem promittit, & promissum accelerat, & amplius, quam promissum, præstat. Prudentia docet, quomodo præsentia ordines, quomodo præteritorum recorderis, & quod iudicium pro uideas. Idem ad Erem. 1. 18. in ser. de prudentia.

Estote prudentes, sicut serpentes, quia prudentia absque bonitate maliua est, & simplicitas absque ratione stultitia nominatur. Hier. super Oseam.

Promptius nos iusto uiro: quam prudenti committimus. Ambr. lib. 2. Offic. 3.

Animalia prophetica, & in circuitu, intus plena oculis esse memorantur. Quisquis enim exteriora sua honeste disponit, interiora negligit, in circuitu oculos habet, sed intus non habet. Multi uero homines semper & exteriora sua circumspectant, ut bona de se extra præbeant fratribus: & interiora sua uigilantia attendunt, quia se irreprobabilis intentus iudicis obrantibus parant, adeo in circuitu oculos & intus habere perhibentur. Idem lib. 29. Moral.

Sicut quibusdam vitum est, ut de primis quatuor uirtutibus loquar, Prudentia, Temperantia, Fortitudo, & Iustitia, quando perfecta sunt singule, tunc sibi sunt coniunctæ, distinctæ autem perfecta esse nequaquam possunt, quia nec prudentia uera est: quæ iusta, & temperans, & fortis non est: nec temperantia perfecta, quæ prudens, fortis & temperans non est. Idem lib. 22. Moral.

Mensuretur perfectorum fidelium uita per quadratum, & tantum habet spiritalia atria latum unum, quantum latera singula, quia uirtutum tantum Prudens est, quantum Temperans: Fortis & Iustus: tantum Temperans, quantum Prudens, Iustus, & Fortis fuerit. Idem super Ezech. part. 2. hom. 10.

Scopus uisus vitandus est, ubi alter offendit. Pecora ipsa uitare norunt, quæ se iussu cognoscunt: itenera illa non repetunt, ubi in foueam corruerunt: tenaces laqueos auis capta declinat, retia auis suspecta non incidit, & omnia, quæ possunt habere contraria, faciliter casus illum eret, si curam salutis propriæ non haberet. 1. Cor. 13. 11. epist.

Sapiens dicitur à sapore, quia sicut gustus est aptus ad discretionem laporis ciborum, sic sapiens ad dignoscendam rerum atque causarum. Idem lib. Etymologiarum.

§ POETICÆ SENTENTIÆ.

Aeschylus.

Α δὲ πρῶτον φρονεῖν, καὶ παρὰ τὸ πρῶτον.
Οὐκ ἔστιν εἰς αὐτὸν, ὅτι πολλὰ εἶδος, σοφῶς.

Qua

Qui opus est praesens dissipe, ne praesens absit.
Qui vitia novit, non qui multa novit, sapiens est,
Menander.

Αγαθόν μὲν ἴσως ἢ φρονίος ἴσ' ἔστι.
Bonum maximum prudentia est semper.
Αὐτὸς χαρακτὴρ ἐκ λέξεω γινώσκεται.
Viri character ex sermone cognoscitur.
Αὐτὸ φρονίος, ἢ πᾶντα γ' εἰδὼς αἰσίου.
Si bene prudens sit, omnibus fortunatus erit
Εἴη κρείσσος φρονίος πρᾶσσόντος κελύς.
Nonnulli non prudentes sunt agentes bene.
Εἰς τὸς πρῶτος φρονίος ἐν πᾶσι ἐργάταις.
Prudens natus fugo maligni aiatem.
Νοεὶ γὰρ εἰ κρείσσος ἢ στυγὶ ἔχον.
Intelligere enim est melius quam silentium habere.

Pythagoras.

Μὴ δὲ ἀλογίσεις ὅτι οὐκ ἔχει μὲν ἰδίαν.
Αλλὰ γινώσκει μὲν ὅτι πᾶσι πᾶσι ἔσται ἡ ἀσπίς.
Σχηματὶ δ' ἄλλοι μὲν κτᾶσθαι φρονίος ἄλλοι δ' ἄλλοι.
Ne imprudenter tempus habere circa aliquid assuesce.
Sed cognosce quod mori fato consistit utrum est omnibus.
Ρεκινῆς vero interdum acquirere solis, interdum perdere.
Βέλους δὲ πρῶτος ἔσται μὲν μὴ φρονίος.
Consule ante opus ne stultus fueris.
Προσθετὸν δὲ τὸν ἄστυ μὴ βλάψῃ λόγισται δὲ τὸ ἐγγύθι.
Fas autem ea quae te non ledant, sed cogita ante opus.

Periander.

Ὅτι οὐ μάλ' ὀφείλεις πρῶτος.
Quod utiq; facere vis, fac.
Πρόθετα ἀστυ μὴ βλάψῃ.
Fas non peccanda.

Bias.

Νοεὶ κτᾶσθαι.
Cogita & deinde fac.
Sophocles in Aiace.

Ὅτι γὰρ κρείσσος φρονίος, ἢ ἄλλοι δὲ κρείσσος.
Εἰς τὸν ἄστυ μὴ βλάψῃ.
Homines enim male mentis bonum pra. manibus
Habentes non cognoscunt, antequam amittantur.

Plautus in Persa

Si quam rem accures sobrie & frugaliter,
Soleat illa recte sub manus succedere.
Atque ad polseris, ut quisq; rem accurat suam,
Sic et procedit.

Virg. Aeneid. lib. 1.

Ac veluti populo in magno cum saepe coepta est
Seditio, saucisq; animis ignobile vulgus,
Iamq; faces & saxa volant, furor arma ministrat:
Tum pietate graevam, ac meritis sibi forte virum quem
Conspexere, silent, arreptisque auribus adsistant:
Ille regis dictis animos, & pectora mulcet.

Virg. lib. 12.

Quantum am ipse feroci
Virtute exsuperis, tanto me impensius aequum est
Consulere, ut que omnes meo neminem expendere casus.
Quid. Metam. lib. 13, fab. 1. verba Vlyssis contra
Aiacem.

Tibi dextera bello

Vtilis ingenium est, quod eger moderamine nostro.
Tu vires sitim mente geris, mihi cura futuri est.
Tu pugnare potes, pugnandi tempora mecum
Eligit Atrides, tu tantum corpore prodes.
Nos animo, quantoque atem qui temperat, ante est
Remigis officium, quanto est dux militis maior,
Tantum ego te supero.

Homer. Odyss. 6.

Καὶ πολιοῦτε ἰόντις ἀναγκάσι πάλαι ἴσταν.
Aetas cana quidem, sed non idonea bello.

Borbonius Poeta.

Spernit turpe lucrum prudens, adeoque superbas,
Spernit inauratas marmoreasque trabes,
Spernit ebur, gemmas, argentum, aulea, tapetas,
Spernit opes casti luxurienque domus,
Spernit odoratas vestes aureoque virilices,
Spernit delicias, Cypris amorque tuas,
Spernit composte damnoza impendia mensa,
Spernit res, hodie quas rude vulgus amat,
Spernit invidiam, celerata munitura lingua,
Spernit clamosi iurgia vana soni.
Omne vulgum (breuiter) prudens spernitque fugitque
Virtutemque bonae gaudia mentis habet.
Contempnitque vna hac mortales ridet honores,
Inque humili patiens nescit egere casa.
Omnia fert, se casus componit ad omnes,
Quod loquitur lingua, pectore sentit idem.

PHILOSOPHICÆ SENTENTIÆ.

Rerum omnium alia absolute quodam modo se habent, ut
bonum, malum, eligendum, fugiendum : voluptas, dolor. Primum
ratio complectitur. Superioris generis scientia est, & contenta
ex altero, quod videlicet nos respicit, delibendum facultas, ut
agendi : huius virtus est prudentia, illius vero sapientia. In
autem differt prudentia in eo, quod a contemplatione generis
affectum habet; agitur, conuersione & respectu quodammodo
secundum rationem prudentia subditur. Quapropter prudentia
tuna est opus, sapientia vero ne consilio quidem eget ad
consequendum in aeternis enim, & eodem modo semper se
tibus veritatur. Et quemadmodum Geometria non considerat
triangulos ternos angulos habeat duobus rectis, sed
(sunt enim consilia eorum rerum, quae alia alter se habent, ut
tem firmarum atq; immutabilium) sic mens contemplatione
stabilia, vnam, sempiternamq; naturam habentia, nullis
mutationibus, exercens, a capiendi consilio libera est. A
tiam in rebus errorum, mac turbulenta, plenis immergatur, ut
fortuitis misceri necesse est, & consulatione in rebus dubiis
vbi consulerit iam agere, irracionabili quoq; assilente atq;
sente, & simul auidens tractat.

Circa bonum, prudentis quadrupliciter se gerit, cum
scitur bona, aut tueri, aut aduget, aut prudenter vitare. Et
dignitatemq; virtutum sunt canones, quibus ad vitam, prudentia
est fortunam. *Al. arch. in l. de morali virtute, quae differat non
se sapientia & prudentia.*

Porro prudentia quidem non tam corporum quam rerum
inspectio, priusquam ipsas res homo aggrediat, ut quare
est in specho, priusquam ipsas res homo aggrediat, ut quare
modulime eas obuias, & quasi incidentes excipiat, & potest
futura. Siquidem corpus anteriori solum parte oculis praeditum
est, posteriori vero omnino cecum. Cognito autem praeterito
que memoria beneficio conspicit. Hic enim est ille sermo, quo
per intus manet & refidet. *Plato inquit: haec est anima, quae
in instrumentum, quod est transeuntis apprehendit, conueniens
& curculum facit, quod praeterit reflectens, ut cum praeterit
gatus, non permittens, ut in inhanitum abeat & in natura
ultat, neq; cognitione comprehendatur. Idem lib. de
pr. notio futurorum.*

Prudentia est, futuram iniuriam praecavere : indolentes
quod factum est non vitare. *Democritus.*

Prudentia virtutum princeps est, reliquiq; omnibus rebus
ipsum ordinem modum, & occasionem in praesentia, nam
oculus quidam mentis vnde quae lucidissimas, obtuse
tetur ergo haec primum a finera perfectaq; mente, atque de
in ipsam mentem intuetur, & qua perficitur, modumque
plur inde sibi pulcherrimum omnium suarum aditum habet.
Quod si quae nobis etiam cum his intercedit commouens, at
xime virtutis huius gratia consistit, & per hanc infirmis
mulantur. Huius benefici bona & vitia, honesta & turpia
nimis, facta que conuenientia iudicamus, ac commouens. De
que, ut paucis omnia complectar, gubernatrix est hominum, &
inter ipsos constitutionis princeps. Quin etiam ciuitatis &
militas, priuataeque singulorum vitam, ad exemplum ducit
ferens, qua potest optima similitudine, depingit. hoc dicit
feribit, utrobique assimulationis modo studens. Mentis
Deo similes facit sui possessores prudentia. *Jamblich. in
phalium.*

Prudens vir ad vitam quasi viam quandam, non precellit
cum, sed quod magis necessarium est, comparat. *Crisp.*

Prudenter facta, tanquam in vas inane, alias aliis
oportet. *Socrates.*

Prudentia & bona fortunae ita se habent iniucem. Prudentia
est rationem habens, & verbis effabilis, ordinata & definita. Fortuna
vero neque sermone recte comprehenditur, neque rationem habet
inordinata omnino ac infinita. Illa prior est dignitate, & potentia
hac utroque posterior. Solet enim illa gubernare, determinare, hac
vero regi & terminari. Iunguntur tamen aliquando, & simul itaq;
conueniunt, ut prudentia simul, & bona fortuna. Careum
tunc semper naturam rationalem, & quae sermone definit
habere quod terminat ac disponat. Irrationalis autem, & verba
non effabilem, habere opus est alteram naturam, a qua definita
ordineatur. Eadem enim ubiq; est ratio de infinita finitate
si quidem infinita, ut materiae & substantiae, habentia rationem, per
minari & disponi apta sunt ab alia ratione & prudentia praedita,
quae cum artis efficiuntiq; causa locum habent, ordinata ac
nirre caetera solent.

Prudentia est quae res definit, ac infinita dispositione, caetero
rum quoq; virtutum dux & mater est. Item virtutes omnes ad
scriptum & rationem prudentia constitruuntur. *Damippus
goricus lib. de prudentia & bona fortuna.*
Virt prudens hoc maxime pacto noletur : Primum certum
oportet

PC
POLYANT

Quae proprie appellatur virtus esse sine prudentia nullo modo potest. Itaque omnes virtutes prudentiae nomine appellant. Lib. 6 Ethic. c. 3.

Quod Socrates virtutes prudentias putavit esse, erravit: quod autem eas non sine prudentia censuit, praeter dicit. ibid.

Prudentia una virtutum, eius propria est, cum iis, qui in eorum sunt imperio. In eo autem qui parat, non prudentia, sed vera tantum eius opinio desideratur. Lib. 3. de Repub. c. 3.

Non potest quisquam, qui non idem bonus sit, prudens esse. Lib. 6. Ethic. c. 12.

Sunt & civilis scientia & prudentia eadem animi habitus: iisdem autem non est vis eadem, neque natura. Lib. 6. Ethic. c. 8.

Non est credibile virum prudentem respicere benevolentiam exploratam, sed maxime observare. Herodot. l. 7.

Vir ita demum fuerit optimus, si in deliberando quidem, omnem rem, quamcumque pati possit, reputans extirpet, in re autem agenda sit audax. idem eod. lib.

Non temere incerta casum reputat, quem fortuna nunquam decepit. Liv. Decad. 3. l. 10.

Qui de malis minimum eligit, is prudens habetur, quiq; non ita spe deicitur, ut unico decreto sua spes omnes deiciat. Fr. Gm. ciardis hist. lib. 35.

Hominum est prudentia praedictorum amicis inimicitias condonare: contra, stultorum & barbarorum est, amicos cum inimicis tollere. Dionys. Halic. 5.

Homines, qui alios antecellunt prudentia, quam longa aetas longa adfert experientia, antequam rem aggrediantur eventum eius spectandum putant, non alioquam tantum quem sibi aptant, sed eum etiam qui praeter omnem expectationem accedere potest. lib. 7.

Prudentes, & Reipubl. administrandae periti, publica commoda priuatis simulatibus potiora ducunt. l. 11.

Prudentium est hominum, & eorum, qui religionem ac Deum rite colunt, pullulantis belli causas, praesertim cum amicissimis, protinus incidere. Contra vero imprudentium ac Deum sibi maxime iratum querentium, tumultus occasionem excitare. Pacem enim soluentibus arma fumere nulla est mora, quando studia peruersissima vel infirmo hominum generi facilia facta rerum natura vult: bellum vero semel ingresso ad pacem rursus inclinare homini nequaquam facile existimo: Procop. de bell. Pers. l. 2.

Solent qui difficultates & infortunia quandoque euaserint prudentia hos longe superare qui nondum fuerunt infelices. idem, de bell. Goth. lib. 2.

Hominum est vere prudentium, non modo fines ipsos, sed etiam principia rerum expendere, temerariaque reuicere consilia. Fr. Gm. ciardis hist. lib. 3.

Prudentes viros decet ex occasionibus fructum decerpere. idem, lib. 4.

Non est compendiosior via, quam earum rerum quarum videri vis prudenti habere prudentiam. Quod si de iis singillatim consideres, facile cognoscas dici abs me vera: nam si videri velis bonus agricola, qui non sis bonus: aut eques, aut medicus, aut tibicen, aut aliud quippiam: cogita quot sint machinanda tibi quo videaris a suis. Quod si tuo persuasum & te multi laudent, quo auctoritatem adipi caris, & in eorum singulis bona ieceris fundamenta, tum in prudentia deciperis, tum paulo post ubi de te factum fuerit periculum, qualis sis ageris, tum ostentator praeterca appareas. Xen. de padia Cyri. l. 1.

Videntur mihi erratis homines interdum prudentiores euadere, praesertim si peccatis erudiantur. idem, de reb. gest. Orac. l. 6.

Nequaquam iniustum est, eum, qui in periculo magno veritatem, sese munire, & suae utilitati consulere. Thucyd. l. 1.

Ut quisque aliqua in re minime peccat, ita maxima ex ea utilitas sequitur. idem, eod. l.

Oportet quae diuinitus, necessario: quae ab hostibus profisciscuntur, fortiter, ferre. idem, l. 1.

Plerumque felix est prudentia. idem, l. 6.

Nemo temere cuiuslibet fidem habere debet: nec propter rerum successum infollescere, sed cuncta expectare quae hominibus acciderere possunt. Polyb. hist. l. 8.

Nemo bonus vir imperii cupiditate tenetur, sibiue grauium negotiorum curam exoptat: & in huiusmodi re expedit munus impositum considerate subire, ut tunc ipsam liceat exequi. Multoties etenim temeritas in se aliquid recipienti: praepropera in rebus agendis damnum affert: contra accurata consiliatio ab iniuria adhibita, in actionibus perdurat, omnibusque emolumento cedit. Dion. lib. 35.

Non facta modo eorum qui iniuriam nobis inferre conantur, sed consilia quoque nobis defendenda, & praenienda sunt, antequam eum nostro damno crescant: neque acceptum demum maleficium vlciscendum est. idem, lib. 38.

Duo haec, cum qui suae ipsius incolumitatis curam geret observare conuenit: vnum, ut negotio praefectus, difficultatem eius a sese remoueat: alterum, ut rei bene gestae nomen rescruat. idem libro. 49.

Prius, quam incipias, consulto, & ubi consultus, morata dicitur opus est. Sallust. de coniur. Catil.

Negotiis difficillimis saepe dispositio tempestiua proficit: & tantum mutantium rerum recto consilio in bonam partem accepta liquoties diuina temedia repararunt. Ann. Mariell. lib. 10.

Præsentibus vti bonis præstat, quam fugientia quæere. Prop. de bell. Pers. l. 1.

Securum atque pericula veniant cogitare quid agendum denique magnopere profecerit in rebus obcunctis temporis opportunitate, idem, de bello Vandilic. l. 1.

Periculum sibi aliunde præmeditatum prænoterat, quam certum quæat infidias declinare, & praesens vitæque propulsa dilectum, ut in posterum occursum consideratus quæat se comperit profecto maiori leuitate adscribetur, si tum primum tormentum gesserit, & non potius sua sit potestate contentus, qua contra periculum, quam velit, malum inferre. At vbi consilia sunt ad rem deducta, & ad opem ferendam nihil sit rem potis reliquum, ut velligio sint omnia peritura, & cum omnium communis salute matur etiam huius spes omnis recuperanda, hic nimirum imperibus celeritas est præcipienda, ac nequid indecens praestantur procurandum. Agath. hist. l. 4.

Minus prosperos rerum euentus, qui vel fortuna sunt, vel tantum debilitate atque ignauiâ, turio forte & prudens aliquo cogitatio, & quæ coarctate casibus se nouerit, in ea transire, quæ expectandi potest: & si quid peccatum est confestim facere. Verum ubi incens labat & facile fallitur, ne ea que in rem remota sciat, si eorum quæ in consiliis sunt aliquid accidit, videri tibi desum pletis, quod sit saluti futurum, & praesens conatorem periculum quæat, si forte præcipuum illud, quod hæc omnia parat, uertatur. idem, lib. 5.

Est prudentia, impendentes præcauere calamitates: & si quid nouandum est ad grauiora mala auertenda, non cunctari. Nepos. Greg. hist. lib. 5.

Oportet eos qui citra periculum velint viuere, occurrere malis impendentes: & si in præsentia crescentis plantæ radices hinc prædicere possis, non est cunctandum, neque expectandum, ut acceptam iniuriam vlciscaris, cum aduersari male cogitantem opprimere liceat. idem, eod. l.

Irritæ sunt vires omnes sine prudentia. G. Pachym. hist. lib. 10.

Insignis est prudentia, quod non facere non possis, aliter libenter fecisse videaris. idem, eod. l.

Super arduis rebus diu, multumque & grauius est deliberandum, ut quod honestissimum est & æquissimum amplectamur, sed in primis interpellandus est Deus atque rogandus, ut quod optimum est nobis suggerat. Ph. Commens. lib. 8.

Tueri tua prius est atque præstantius, quam aliena cum periculo appetere. P. Iovius. hist. lib. 14.

Alios iustum duco idem facere (dicebat Hæmocrates) quod ego facio: videlicet ut quantum cedere æquum est, id sperare optent faciant, quam deinde hostium armis coacti. Thucyd. l. 2.

Si qui errores hostium diligenter obseruat, & ad obsequia parata suis copiis recte hostem adortur, neque vires suas tunc obstat, aut aperte hostibus opponit, sed his pro præsentis temporis opportunitate vitur: his plerumque rem prædantissime gerit, & in modis in bello doli summam gloriam consequuntur: quæ ab hostes maxime decipiuntur, & loci atque amici præcepto constant. idem, lib. 5.

Rumoribus stant hominum sententiæ, & magis temeritate succutit, ut inuadere volenti prior occurrat, quam ut se impugnetur. Quis significis, quum se ille pari in discrimine se faceat. idem, lib. 6.

In bellicis difficultatibus, quanta diligentia fieri oportet, praedandum, ut potius in nocendo aliquid omittatur, quam cum aliquo detrimento militum noceatur. Cæsar. l. 6. de bell. Gal.

Neque prudentes suspicari oportet sibi parum creditur: imo probos se esse timere: quod illis licentiam timor augere solent deminuat. idem, lib. 2. de bell. civili.

Loco sapientia est alienam stultitiam operiri, & quæe dicitur hostem prudentia ruentem. Tacit. hist. l. 2.

Timorem dissimulare & proficisci, si modo suo id tempus habet, quam multo erexit, & ad meliorem raduxit fortunam. Sertorius factorum celebritas his quidem, qui importune hæc gestant, ad seruitutem proculdubio est ignominiam concessura. Prop. de bell. Goth. l. 1.

Fugere hostem, qui damna sit ingessurus, nullum prociuo in dedecus credit: qui vero sese in promptissimam calamitatem impendit, vel si incolumis fiat, dummodo res ita cunctat, conueniens est proculdubio & demerita incusandus, Sertorius vero & generosus habebitur, si cum necessitas cogit, virilem se præstantiam ad bell. Goth. l. 2.

Tyrone legendi sunt de temperationibus plagis, quibus & cepia languinis suppetat ad vulnerum morisque contemptum, & non possit deesse prudentia, quæ & modestiam seruatiuâ calidâ, & non possit deesse in amicatione & in consiliis. Vg. de præ-

non parum prodest in amicatione & in consiliis. Vg. de præ-

PC
POLYANT

Profuit haud dubie id hominis commentum, cuius ille erat diligens custos, utrumque ab in-

HEROGLYPHICVM. Prudentia hieroglyphicam faciebant, quia memoriam comparat & recondit, & cellas promptuaris facit, ut non ne nascantur morsu secat, abrofaque condit: ne

Prudentia est hieroglyphicum. Nam & asseroris admonentis: Nos esse debere prudentes, sicut

EMBLEMA. Prudentes. Emblemata XVII. Andr. Alciat.

Emblema XVII. Andr. Alciat. Iam hystori, qui tam tr an facta fut or aque calles, Capuerit sumas sicut & ante, vides: Tunc cur oculis, cur fringunt vultibus: an quod

EMBLEMA XVII. Prudentes. Emblemata XVII. Andr. Alciat.

Emblema XVII. Prudentes. Emblemata XVII. Andr. Alciat. Iam hystori, qui tam tr an facta fut or aque calles, Capuerit sumas sicut & ante, vides: Tunc cur oculis, cur fringunt vultibus: an quod

EMBLEMA XIX. Prudentes. Emblemata XIX. Andr. Alciat.

EMBLEMA XIX. Prudentes. Emblemata XIX. Andr. Alciat. Iam hystori, qui tam tr an facta fut or aque calles, Capuerit sumas sicut & ante, vides: Tunc cur oculis, cur fringunt vultibus: an quod

EMBLEMA XIX. Prudentes. Emblemata XIX. Andr. Alciat. Iam hystori, qui tam tr an facta fut or aque calles, Capuerit sumas sicut & ante, vides: Tunc cur oculis, cur fringunt vultibus: an quod

EMBLEMA XIX. Prudentes. Emblemata XIX. Andr. Alciat. Iam hystori, qui tam tr an facta fut or aque calles, Capuerit sumas sicut & ante, vides: Tunc cur oculis, cur fringunt vultibus: an quod

EMBLEMA XIX. Prudentes. Emblemata XIX. Andr. Alciat. Iam hystori, qui tam tr an facta fut or aque calles, Capuerit sumas sicut & ante, vides: Tunc cur oculis, cur fringunt vultibus: an quod

EMBLEMA XIX. Prudentes. Emblemata XIX. Andr. Alciat. Iam hystori, qui tam tr an facta fut or aque calles, Capuerit sumas sicut & ante, vides: Tunc cur oculis, cur fringunt vultibus: an quod

EMBLEMA XIX. Prudentes. Emblemata XIX. Andr. Alciat. Iam hystori, qui tam tr an facta fut or aque calles, Capuerit sumas sicut & ante, vides: Tunc cur oculis, cur fringunt vultibus: an quod

EMBLEMA XIX. Prudentes. Emblemata XIX. Andr. Alciat. Iam hystori, qui tam tr an facta fut or aque calles, Capuerit sumas sicut & ante, vides: Tunc cur oculis, cur fringunt vultibus: an quod

EMBLEMA XIX. Prudentes. Emblemata XIX. Andr. Alciat. Iam hystori, qui tam tr an facta fut or aque calles, Capuerit sumas sicut & ante, vides: Tunc cur oculis, cur fringunt vultibus: an quod

EMBLEMA XIX. Prudentes. Emblemata XIX. Andr. Alciat. Iam hystori, qui tam tr an facta fut or aque calles, Capuerit sumas sicut & ante, vides: Tunc cur oculis, cur fringunt vultibus: an quod

EMBLEMA XIX. Prudentes. Emblemata XIX. Andr. Alciat. Iam hystori, qui tam tr an facta fut or aque calles, Capuerit sumas sicut & ante, vides: Tunc cur oculis, cur fringunt vultibus: an quod

EMBLEMA XIX. Prudentes. Emblemata XIX. Andr. Alciat. Iam hystori, qui tam tr an facta fut or aque calles, Capuerit sumas sicut & ante, vides: Tunc cur oculis, cur fringunt vultibus: an quod

EMBLEMA XIX. Prudentes. Emblemata XIX. Andr. Alciat. Iam hystori, qui tam tr an facta fut or aque calles, Capuerit sumas sicut & ante, vides: Tunc cur oculis, cur fringunt vultibus: an quod

EMBLEMA XIX. Prudentes. Emblemata XIX. Andr. Alciat. Iam hystori, qui tam tr an facta fut or aque calles, Capuerit sumas sicut & ante, vides: Tunc cur oculis, cur fringunt vultibus: an quod

EMBLEMA XIX. Prudentes. Emblemata XIX. Andr. Alciat. Iam hystori, qui tam tr an facta fut or aque calles, Capuerit sumas sicut & ante, vides: Tunc cur oculis, cur fringunt vultibus: an quod

EMBLEMA XIX. Prudentes. Emblemata XIX. Andr. Alciat. Iam hystori, qui tam tr an facta fut or aque calles, Capuerit sumas sicut & ante, vides: Tunc cur oculis, cur fringunt vultibus: an quod

EMBLEMA XIX. Prudentes. Emblemata XIX. Andr. Alciat. Iam hystori, qui tam tr an facta fut or aque calles, Capuerit sumas sicut & ante, vides: Tunc cur oculis, cur fringunt vultibus: an quod

EMBLEMA XIX. Prudentes. Emblemata XIX. Andr. Alciat. Iam hystori, qui tam tr an facta fut or aque calles, Capuerit sumas sicut & ante, vides: Tunc cur oculis, cur fringunt vultibus: an quod

murium percepto, simulans se mortuum esse, posterioribus pedibus se ad palum suspendit, qui firmis parietis erat, & muribus quipiam deorsum acute prospiciens, ut cautum esse cognouit, haud in facere ait: Neus amice, & si te follem esse certo scirem, deorsum minime descenderem.

Significat virum prudentem, si semel fallitur, fictis & simulatis hominibus non amplius fidere.

Piscator. Piscator quidam demissis in mare retibus, extulit pisciculum pusilli corporis, qui piscatorem obsecrabat, ne se tam pusillum & minutum caperet, sed abire & crescere permitteret, posthac grandiusculo portitum, cui piscator: ego vero amens sum, si lucrum quod inter manus habeo, licet exiguum dimittam, spe futuri boni quantumlibet magni.

Hec fabula innuit stolidum esse, qui propter spem maiorem, rem presentem & certam licet parvam, non amplectitur.

Glirres. Glirres quercum arborem glandiferam dentibus eruere destinaverant, quo paratiorem haberent cibum, ne victus gratia toties ascendere & descendere cogentur: sed quidam ex his, qui aetate & usu rerum ac prudentia ceteros longe antebat, eos absteruit, dicens: si nutricem nostram nunc interficimus, quis futuri annis nobis ac posteris nostris alimenta praebebit?

Fabula haec monet, virum prudentem debere, non modo presentia intueri, verum etiam futura longe perspicere.

Canis & Gallus gallinaceus. Canis & Gallus societate inita vna iter faciebant. Noctu in agro deprehensi, cum tenebrae viam obscurarent, sic acquiescendum statuere, ut Gallus in arboris ramis insisteret, inferus autem in cauum truncum irrepere canis. Cantante autem suo more gallo, excitata vulpecula accurrit, atque illum hortatur, ut descendat: cupere enim sese complecti auem tam gata & suavi voce praeditam. Cui respondit Gallus: tantorem, qui fores pandat, prius suscitandum esse, quam ipse descendere possit. Stultia Vulpecula non prouisa fraude ad arborem accedit propius, & tantorem quanto potest altissimo gannitio ciet, ergo canis expectatus, subito in vulpeculam insiliit, & correptam dilaniat.

Docet fabula, vim & iniurias inimicorum, quibus ipsi pares esse non valeamus, ad alios potentiores calliditate consilii auertendas esse.

Leo & Vulpes. Leo senio confectus, cum vires non superent ad victum parandum, callidum cepit consilium sustentandi vitam. Itaque in antrum, quasi periculoso morbo correptus, decumbens, quoad ipsum visendum passim animantes reliquae aduenirent, praehentis illas deuorabat. Atque ita magna bestiarum multitudinea Leone absumpta, accedit tandem & vulpecula ad antrum, & ante illum subsistit, haesitans atque circumspiciens. Tum Leo, quid ceteri cur non adeat ad se, rogat. At illa, id quod Horatius versibus retulit, respondisse fertur:

Quia me vestigia terrent, Omnia te aduersum spectantia, nulla retrorsum.

Fabula docet, prudentes ante pericula cauere sibi, & ea signa, quibus mala portendantur, notare, & haec effugere.

Vespertilio & Felis. Vespertilio delapsa in solum, comprehensa fuit a felle. Quae cum hanc dilaniatura esse videretur, petit illa suppliciter vitam sibi vt concederet. At enim felis hoc facere posse negabat, quae esset capitalis hostis omnium auum. Tum vespertilio non auem, sed murem esse dixit. Itaque dimissa fuit. Paulo post capta ab alia felle, similiter petit sibi misere vitam relinquere. Ibi felis sibi hoc factu perdifficile esse ait, quae cum omnibus muribus bellum gereret, vespertilio vero, se murem nequaquam esse affirmare, sed volucrem, Quare iterum periculum euasit & nomine mutato bis seruata fuit.

Infruit homines fabula ad prudentiam, vt pro tempore & loco mutare consilia discant, omnibus enim proposito conseruatione salutis cum dignitate coniunctae, non idem semper dici, sed idem spectari oportet. Alludunt ab fabulam haec ea, quae referuntur a Nonio ex Agathone Varonis: Quid multa? Factus sum vespertilio, neque in muribus plane, neque in volucribus fun.

Mustela. Imbecilliam & annis grauis mustela mures assequi non magis poterat. Hanc igitur excogitat fraudem: in frumenti manipulos se implicat, eodem veniunt & mures, fruges vt erodant, hosilla sine labore, & defatigatione capit atque deuorat.

Fabula docet, viribus deficientibus magnum in prudentia subfidium esse positum.

Lepus & Vulpes. Anteponebat se vulpi lepus, cui pedum pertinacitate praestaret. At vulpes dicere, se ingenio vincere, cuius esset multo & frequentior & praeclearior usus quam pedum.

Fabula incredibilem esse ait bonitatem prudentiae, neque corporis maximas dotes, cum minimis animi dotibus comparari recte posse. Itaque & ab Apollonio introductus, praecleari Amphion,

phion, qui suo cantu bistrano maiorem lapidem alluciat, quam n... tendo summis viribus Zerhus a ferre potuisset.

Fluctuum numerator. Homo quisquam in litore affedit numeratus fluctus, cum ventis mare agitaretur. Sed crebritate horum perturbatus animo angerebatur, & afflictabatur. Ad hunc accedens vulpecula, Quid mētes inquit. Hunc ille respondit, fluctus se numerare cupientem praterlatos innumeros, quos non potuisset comprehendere dolores. Tum vulpecula: prateritos inquit, omittit, & numerare si vis vel ab hoc iam nunc ordire, & qui abiere eos missos facio.

Docet fabula, non ad praterita, sed ad ea quae restent in vita hac, respiciendum esse.

Pudicitia.

DEFINITIO ET ETYMOLOG.

Pudicitia, Graece ἀνιδία, ut, & ἄνιδος, & ἄνιδος, pudicus dicitur. Est autem pudicitia animi virtus, qua quis verecundatur de actibus, de quibus homines magis verecundantur, ut sunt actus venerei, secund. August. lib. 14. de Civit. Dei. Nec iniute auferri potest, secund. eund. l. 1. de civit. Dei.

Pudicitia dicitur à pudore, & est praecipue circa signa venerorū ut sunt tactus, oscula, & huiusmodi. Castitas vero circa veneram commixtionem. ex B. Thom. secund. Secund. q. 143. c. Pudicitia Hebr. dicitur Tahorah, i. purificatio, mundatio, à verbo Taher, mundus fuit, purus fuit, xpurgatus est à sordibus. Cognationem habet cum Tahar, formolus fuit, & cum Hatar, coronavit, & Zakar nituit. Quae omnia cum praclara illa dote conueniunt. Hinc Graeci pro aspirazione leui crassioem substituunt litteram & metathesi facta dicunt καθάρσις, mundus sum, καθάριος, mundus, & καθάρσις, mundities.

SENTENTIAE BIBLICAE.

Omnis enim ponderatio, non est condigna continentis animae. Eccles. 26. Sicut sol oriens mundo in altissimis Dei, sic mulieris bonae species in ornamentum domus suae. Gratia super gratiam mulier sancta & pudorata. ibid.

PATRYM SENTENTIAE.

Pudicitia res est animae, virginitas corporis, denique illa integra in anima permanente, potest illa corpore violenter auferri: cum ista integra manet corpori, potest illa in animo lasciuui voluntate corrumpi. August. contra Iulian. l. 1. Pudicitia est ornamentum nobilium, exaltatio humilium, nobilitas ignobilium, pulchritudo vitilium, solamen moerentium, augmentum omnis pulchritudinis, decus religionis, minoratio criminum, multiplicatio meritorum, creatoris omnium dici amica. Cypr. d. 12. abusioibus.

POETARVM DICTA.

Propert. 2. 6. Felix Admeti coniux, & lectus Vlyssis, Et quacumque viri femina limen amat. Tibul. 1. 9. Admonis quoties auro ne pollue formam, Sape solent auro multa subesse mala. Ouid. epist. 1. Me pater Icarim vultuo discedere lecto Cogit, & immensus in crepae & que moras. Incepit vsque licet, tua sim, tua dicar oportet: Penelope coniux semper Vlyssis ero. Idem 3. Amor. 4. Penelope mansit, quamvis custode careret, Inter tam multos interemerata proci. Propert. 2. 9. Penelope poterat bis denos salua per annos Viuere, tam multis femina digna proci. Coniugium falsa poterat disferre Minerva, Nocturno soluens texta diurna dolo. Vlyssa & quamvis nunquam speraret Vlyssem, Illum expectando facta remansit anus. Ouid. 2. Fast. Supplicis almae tuae generis secunda Deorum Accipe sub certa conditione precer: Casta negor si tu damnas, meruisse sarebor: Maere tuam penas iudice vincta Dea. Sed si crimen abest, tu nostra pignora vincta Te debis, & castas casta sequere manus. Dixit, & exiguo funem conamine traxit Mira, sed & scena restituta loquar. Mera Dea est, sequiturq; ducem, laudatq; sequendo Inde laetitia fertur ad astra sanus: Claudi procedit laeo celeberrima vultu, Credita tunc tandem esse pudica Dea.

Silius. 17.

Hic praefata dicens Clausorum ab origine namis Claudia, non aqua populi male credita fama In puppim versus palmisq; oculisq; profata. Calicolum genitrix nomen, quo numina nobis Cum a creas, cuius proles terramque fretumq; Sideraque & Manes regnorum sorte gubernat, Si nostram nullo violatum est crimine corpus, Festis Diua venis, & facili me abfuit carina. Tum secura capis funem, fremis utque leuon Audiri visus subivo, & grauior a per anas Nulla pulsa manu sonnerunt tympana Diua. Fertur pronaratus ventos impellere credas. Contraque aduersas ducem praecurrit undas. Ouid. Epist. 16.

At peccant alia, matronaque rara pudica est, Quis prohibet raris uomen inesse meum? Iuuen. 16.

Tarpetum limen adora Pronus, & aurat am lunoni cade iuuenam. Si ribi contrigeris capitis matrona pudica: Pauce adeo Cereris uisus contugere digna. Plaut. Amph.

Non ego illam mihi dote m disco esse, quae deo datur Sed pudicitiam, & pudorem. & sedatum copiam. Plaut. in Epidico.

Non nimis potest Pudicitiam quisque sua seruare filia. Iuuen. Satyr. 30. Atque pudicitia.

Quid Epist. Paridis ad Helenam. Lis est cum forma magna pudicitia. Ouid Epist. 5.

Nulla reparabilis arte Losa pudicitia est, deperit illa semel. Lis est cum forma magna pudicitia. Mich. Verinus.

Aegre formosam poteris seruare puellam: Nunc praee, nunc auro forma perit auri.

SENTENTIAE PHILOSOPHICAE.

Quid enim postsumus eos, qui à stupro arcentur, nihil magis pudicos dicere? Cum ipsa infamia propter se turpissimum iniquitatem. Nam qui laudari rite, aut vituperari potest, libere confiteri, quod aut laudandum, aut vituperandum potest. Cic. de deo legibus.

Pudice mulieris non concubitus modo; verum ne contumeliosa esse debet, nec minus fermo, quam nudatio corporis dimittenda, & ab externis cauere debet, propterea quod afficitur & morosa ad dispositio animi in sermone plane conspiciantur. Pythagoras confectus erat disputationum affidantibus, non tunc auratas vestes, ceteraque dignitatis lux ornamenta, uel instrumenta luxuriae deponeret, caque omnia delata in iustos ad dem ipsi deae consecrarent, praeter ferentes, uera otanancia matronarum pudicitiam, non vestes esse, iustm. hist. l. 20.

Nihil salui est mulieri; amissa pudicitia. Liu. Decad. 4. Pudice est, non modo, ut ne quid peccet, sed ne suspitionem quidem vilam turpem de se praebet. Diem. 137.

APOPTHEGATA.

Quidam Lacena missio nuntio sollicitauit, non enim sciret, ut ipsi sui faceret copiam? Cui illa respondit: Quam enim potest pauente obedire didici, idque feci: mulier autem facta, uis loque si me iniurat ad honesta, uis meo inprimis rem aperiam. Liu. Lacena. apoph.

Alia Lacena rogata, num ad virum accessisset? Non, inquit, sed ille ad me. Significans, se se non libidinis causa commoueri habere cum viro, sed parentibus ac legibus obtemperare. Turpissimum enim esse fecimur, si virum ad coitum sollicitet. Liu. Lacena. apoph.

Hieroni. quidam exprobat oris grauelentiam. At ille cum vxore expositulauit, quod d sibi nunquam indicasset. Tum ille Per tabam, inquit, viros omnes ad eundem olere modum. Eximiam pudicitiam argumentum, quae nulli viro tam vicina fuerit, non saluatum sentire potest, praeterquam vii marito. Plaut. in apoph.

Euboidas audiens à quibusdam praedicari viros alienas non approbauit id factum, dicens: De moribus ingenioque vxorum quod exteros nullam omnino faciendam esse mentionem. Qui non tam laudari coniuges aliorum, quid faceret vituperantibus? Prima laus pudicitiae matronalis est, nulli notam esse praeterquam suo viro. Erasim. in apoph.

Agasus, quibusdam non suas, sed aliorum quorundam viros praedicantibus: Per Deos! inquit de bonis & honestis mulieribus nihil temere loquendum est, sed in teum quales sint oportet ignorari, praeterquam solis maritis, quibuscumque uiuunt. Tum insignis erat apud praefatos virginum & vxorum pudicitia, ut eas ab aliis quam à parentibus aut ius maritis confici, gradusque ad impu.

PC

POLYANT